

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ

Πτυχιακή Εργασία

**Καταγραφή και περιγραφή υφιστάμενης οικονομοτεχνικής
κατάστασης αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων στην
Ήπειρο (νομός Ιωαννίνων)**

Επιβλέπων Καθηγητής: Λάμπρος Χατζηζήσης

Σπουδαστής: Τσελέφης Δημοσθένης

Αρτα, Σεπτέμβριος 2019

1. Περίληψη

Η αιγοπροβατοτροφία στην χώρα μας αποτελεί τον σημαντικότερο κλάδο της κτηνοτροφίας στην Ελλάδα με μία παράδοση που συνεχίζεται αδιάκοπα από τα ομηρικά χρόνια μέχρι και σήμερα. Η δεσπόζουσα θέση την οποία διατηρεί οφείλεται στις ιδιαίτερες εδαφοκλιματικές συνθήκες της χώρας καθώς και σε πολιτισμικούς και κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες που έχουν διαμόρφωση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.

Ιστορικά η μεγάλη ανάπτυξή της αποδίδεται στη δυνατότητα των προβάτων να αξιοποιούν τους βοσκότοπους σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές, με στόχο την παραγωγή τροφίμων υψηλής βιολογικής αξίας. Παράλληλα, στη σύγχρονη ιστορία της χώρας μας, αποτέλεσε και εξακολουθεί να αποτελεί την κύρια ή συμπληρωματική πηγή εισοδήματος για τους κατοίκους στις περιοχές αυτές. Με αυτό τον τρόπο έχει συμβάλει σημαντικά στην αποτελεσματική αξιοποίηση των φυσικών πόρων σε μειονεκτικές περιοχές και στη διατήρηση του αγροτικού πληθυσμού στην επαρχία.

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι η καταγραφή της υφιστάμενης οικονομοτεχνικής κατάστασης των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων στις περιφερειακές ενότητες Ιωαννίνων της Περιφέρειας της Ηπείρου, με την χρήση ερωτηματολογίων.

Στην μεγαλύτερη του έκταση είναι ορεινός. Η κύρια ασχολία των κατοίκων είναι ο πρωτογενής τομέας. Η κτηνοτροφία αποτελεί την κύρια απασχόληση των ανθρώπων που ασχολούνται με τον πρωτογενή τομέα.

Για την επίτευξη του σκοπού της εργασίας πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε παραγωγούς του νομού για την καταγραφή των στοιχείων και των δεδομένων που αναλύθηκαν.

Η γεωγραφική έκταση όπου συλλέχθηκαν τα στοιχεία της έρευνας είναι μικρή σε σχέση με τον κτηνοτροφικό πληθυσμό του νομού Ιωαννίνων όπου ο αριθμός των κτηνοτροφικών μονάδων βάση στοιχείων του ΕΛ.Γ.Ο ΔΗΜΗΤΡΑ είναι 1704. Παρόλα αυτά δεν παύει να είναι ένα αξιόπιστο δείγμα για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην ελληνική κτηνοτροφία και στα αγροτοδιατροφικά προϊόντα που παράγει.

2. Περιεχόμενα

1. Περίληψη	3
2. Περιεχόμενα	4
3. Η αιγοπροβατοτροφία στην Ήπειρο	5
3.1 Υφιστάμενη κατάσταση στην Ήπειρο	6
3.2 Η αιγοπροβατοτροφία στους νομούς Θεσπρωτίας και Πρέβεζας	7
3.3 Προοπτική της αιγοπροβατοτροφίας στην Ήπειρο	8
4. Βιβλιογραφία	10

3. Η αιγοπροβατοτροφία στην Ήπειρο

Η αιγοπροβατοτροφία στην Ήπειρο είναι συνυφασμένη με τον τρόπο ζωής και τον πολιτισμό του Ηπειρώτη(δημοτικά τραγούδια). Η εκτροφή των προβάτων στην Ήπειρο συνδέεται, με την φυτική παραγωγή σε ποσοστό 51% και αποτελεί ολοκληρωμένη παραγωγική διαδικασία οι δύο κλάδοι αλληλοσυμπληρώνονται βοηθώντας στην αύξηση του οικογενειακού εισοδήματος.. Αν και η οργάνωση του κλάδου της πτηνοτροφίας της τελευταίες δεκαετίες έχουν κάνει άλματα, υπολείπεται αυτή της αιγοπροβατοτροφίας, συνεχίζει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εγχώρια οικονομία και πιο συγκεκριμένα στην οικονομία της Περιφέρειας της Ηπείρου.

Η ιδιαιτερότητα της Ηπείρου να συνδυάζει την ζωική με την φυτική παραγωγή λόγω του φυσικού ανάγλυφου, της πλούσιας βιοποικιλότητας και των κλιματικών συνθηκών, έχοντας κυρίως ημiekτατικές, μικτές εκτροφές προσδίδει στα παραγόμενα προϊόντα γάλα και κρέας, την αναμφισβήτητα υψηλή ποιότητα τους.

Η υψηλή αυτή ποιότητα των παραδοσιακών ηπειρωτικών γαλακτοκομικών προϊόντων, τα έχει οδηγήσει σε παγκόσμια αναγνωσιμότητα (Εικόνα: 3.1).

<https://www.stereanews.gr/wp-content/uploads/2017/11/provata-702x336.jpg>

3.1 Υφιστάμενη κατάσταση στην Ήπειρο

Στην Ήπειρο υπάρχουν βάση των κωδικών του ΕΛ.Γ.Ο. ΔΗΜΗΤΡΑ 4494 μονάδες προβάτων και 1322 μονάδες αιγών. Το μεγαλύτερο ποσοστό ,περίπου το 53% των προβάτων στην Ήπειρο εκτρέφονται σε ορεινές περιοχές στους νομούς Θεσπρωτίας και Ιωαννίνων (66% και 62% αντίστοιχα), 25% εκτρέφονται σε ημιορεινές περιοχές και το 22% σε πεδινές περιοχές. Συγκεκριμένα από τις 700.000 πρόβατα, τα καθαρόαιμα πρόβατα της ορεινής φυλής Ηπείρου εκτιμάται ότι δεν ξεπερνούν τις 12.000, ενώ τα περισσότερα από τα υπόλοιπα είναι παράγωγα της φυλής αυτής με διάφορες άλλες πεδινές φυλές προβάτων Φριζάρτα, Χίου και ξενικών φυλών (Lacaune, Assaf, Awassi κλπ.)

Ο συνδυασμός της πλούσια βιοποικιλότητας καθώς και οι ελληνικές ντόπιες φυλές των αιγοπροβάτων, δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες και τις απαραίτητες απαιτήσεις για την παραγωγή των ποιοτικών, με υψηλή οργανοληπτική αξία, επώνυμων κτηνοτροφικών προϊόντων της.

Παρόλο, που η περιοχή μας έχει αυτά τα ανεκτίμητα πλεονεκτήματα, η σημερινή κατάσταση στην οποία βρίσκεται η αιγοπροβατοτροφία στην Ήπειρο αλλά και σε όλη την χώρα είναι δύσκολη.

Το υψηλό κόστος παραγωγής σε συνδυασμό με την μείωση της τιμής του γάλακτος και του κρέατος, καθώς και η ελληνοποίηση μεγάλων ποσοτήτων κτηνοτροφικών προϊόντων, έχουν σαν αποτέλεσμα την δραματική μείωση του ζωικού κεφαλαίου και την αποστροφή των παλαιότερων αλλά και των νέων παραγωγών από την απασχόληση τους με την κτηνοτροφία.

Παράλληλα, η οικονομική κρίση, οι καθημερινές δυσκολίες του επαγγέλματος, οι υψηλές πλέον επενδύσεις που απαιτεί ο εκσυγχρονισμός των σταβλικών εγκαταστάσεων, η υψηλή κατάρτιση που απαιτείται από μέρους των παραγωγών και η γενικότερη απαξίωση του επαγγέλματος του αιγοπροβατοτρόφου έχει οδηγήσει σε στην ερημοποίηση της υπαίθρου και σε τέλμα την αιγοπροβατοτροφία.

3.2 Η αιγοπροβατοτροφία στο νομό Ιωαννίνων.

Αποτελέσματα της έρευνα μου είναι ότι οι αιγοπροβατοτροφικές μονάδες που υφίστανται στον νομό Ιωαννίνων.

Για την συλλογή στοιχείων από τους αιγοπροβατοτρόφους της περιοχής χρησιμοποιήθηκε η τεχνική της συνεντεύξεως .Η συνέντευξη θεωρείται η πιο σημαντική και παραγωγική μέθοδος συγκέντρωσης στοιχείων, καθώς μέσω της προσωπικής επαφής με τον ερωτούμενο ,δίνεται η δυνατότητα να συγκεντρωθούν εύκολα ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες. Για την διευκόλυνση της διαδικασίας των συνεντεύξεων καταρτίστηκε ερωτηματολόγιο με τις ακόλουθες θεματικές ενότητες.

Στοιχεία του παραγωγού

Ζωικό κεφάλαιο

Γαλακτοπαραγωγικά στοιχεία

Διατροφή

Συνθήκες σταβλισμού

Εμπορία γάλακτος και κρέατος

Αναπαραγωγικά στοιχεία

Η επιλογή των κτηνοτρόφων που έγιναν οι συνεντεύξεις ήταν τυχαία και από διάφορες περιοχές του νομού.

Οι πρώτες εκτιμήσεις όσο αφορά την ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο μας δείχνει ότι μονάδες κάτω των 70 ζώων τις έχουν άτομα 55 χρονών και πάνω με μορφωτικό επίπεδο από δημοτικό έως γυμνάσιου. Ενώ άνω των 70 ζώων ασχολούνται και άτομα ποιο νεαρής ηλικίας και με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο ακόμα και τελειόφοιτη πανεπιστημίου.

Όσο αφορά το ζωικό κεφάλαιο και τα αναπαραγωγικά στοιχεία τα θηλυκά μπαίνουν πρώιμα στην αναπαραγωγή κατά τον 8 με 10 μήνα. Ενώ τα αρσενικά κατά τον 12 μήνα.

Η περίοδος των ορειών πραγματοποιείται κυρίως τους Μάιο και Ιούνιο αλλά δεν αποτελεί κανόνα γιατί αυτή η περίοδος διευρύνεται σε άλλα κοπάδια από τον Μάρτιο και καταλήγει Οκτώβριο. Ανάλογα τις καιρικές συνθήκες και την θρεπτική κατάσταση των ζώων.

Τα αρσενικά αναπαραγωγής διατηρούνται στα 3 έτη ενώ τα θηλυκά στα 7 έτη.

Η γαλακτοπαραγωγή διαρκή κατά μέσω όρο 9 μήνες ο απογαλακτισμός των αρνιών γίνεται στις 30 μέρες .Η ποσότητα γάλακτος είναι από 120 έως 250 λίτρα το ζώο ανάλογος της διασταυρώσεις που έχουν γίνει στο κοπάδι.

Η διατροφή των αιγοπροβάτων γίνεται κατά κύριο λόγο με βόσκηση σε ιδιόκτητους, ενοικιαζόμενους και κοινοτικούς βοσκότοπους και με ζωοτροφές που παράγουν οι ίδιοι όπως καλαμπόκι, μηδική. Και τροφές που αγοράζουν σόγια βαμβακόπιτα έτοιμα μίγματα και ισοροπιστές. Με άλλους να έχουν γνώση κατάρτιση σιτηρεσιών και άλλους όχι.

Η πλειονότητα των σταβλικών εγκαταστάσεων χαρακτηρίζεται ως παραδοσιακού τύπου. Είναι παλιάς κατασκευής χωρίς σύγχρονη δομή και τεχνολογικό εξοπλισμό. Αντίθετα ένας μικρός αριθμός παραγωγών που διαθέτουν σύγχρονους στάβλους είναι νέοι και εκτρέφουν μονάδες με μεγάλο αριθμό ζώων.

3.3 Προοπτική της αιγοπροβατοτροφίας στην Ήπειρο

Η αιγοπροβατοτροφία τα τελευταία 5 χρόνια έχει ξεπεράσει τα όρια της παραγωγικής της επιβίωσης και αυτό οφείλεται κυρίως στο υψηλό κόστος παραγωγής και στη χαμηλή τιμή πώλησης των παραγόμενων προϊόντων. Το ζωικό κεφάλαιο μειώνεται, τα αιγοπρόβατα οδηγούνται στα σφαγεία και οι κτηνοτρόφοι εγκαταλείπουν τον κλάδο.

Παρόλο που το μέλλον της αρχικά φαίνεται δυσοίωνο, το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της είναι ότι υπάρχει και θα υπάρχει ζήτηση, ανάγκη για γαλακτοκομικά προϊόντα και κρέατα υψηλής διατροφικής αξίας. Αυτό είναι το αδιαμφισβήτητο ατού που κανείς δεν μπορεί να αγνοήσει.

Τα αποτελέσματα της επικοινωνίας και της έρευνας με τους παραγωγούς είναι δυστυχώς δυσοίωνα για το μέλλον ενός από τους σημαντικότερους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, προκειμένου όμως να υπάρξει προοπτική και μέλλον απαιτούνται τομές.

Με βάση την σημερινή κατάσταση οι προτάσεις για την ανάπτυξη της Αιγοπροβατοτροφίας στην Ήπειρο είναι η παρακάτω.

Βελτίωση των αποδόσεων με αύξηση της ποσότητας και ποιότητας γάλακτος και κρέατος με βελτίωση αύξηση του συντελεστή αξιοποίηση της τροφής και της αρμεκτικότητας, αύξηση του χρόνου ωφέλιμης ζωής των εκτρεφόμενων ζώων.

Η εφαρμογή προγράμματος αναβάθμισης των ντόπιων αβελτίωτων πληθυσμών των ορεινών και ημιορεινών περιοχών.

Η επαναδραστηριοποίηση του Σταθμού Γεωργικής Έρευνας Ιωαννίνων για την περαιτέρω μελέτη των υπαρχουσών φυλών στην Ήπειρο διασταυρωμένων και καθαρόαιμων και ανάδειξη των πλεονεκτημάτων τους.

Η υπεύθυνη και συνεχής ενημέρωση ,εκπαίδευση των κτηνοτρόφων από τους αρμόδιους και ειδικούς ζωοτέχνες στη διαχείριση των εκτροφών ιδιαίτερα της διατροφής και του γενετικού υλικού στην τήρηση παραγωγικών στοιχείων στην εκτροφή (βιβλίο αποδόσεων γενεαλογικά στοιχεία) κ.α. Σχολαστική εφαρμογή προγραμμάτων προληπτικής υγιεινής για πρόληψη των ζωνοδόσων και των ανθρωποζωνοδόσων (βρουκέλλωση, εχينوκοκκίωση κ.λπ.) που πέραν της μείωσης της παραγωγής αποτελεί παράγοντα απειλής της υγείας των αγροτών.

Παραγωγή προϊόντων ποιότητας η Ήπειρος προσφέρεται για παραγωγή ποιοτικών, Π.Ο.Π και παραδοσιακών προϊόντων. Έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα, έναντι άλλων περιοχών όπως η δυνατότητα χρήσης κοινόχρηστων βοσκοτόπων στην εκτροφή των προβάτων για παραγωγή ποιοτικών προϊόντων βιολογικών ή Π.Ο.Π. στο πλαίσιο της προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας του καταναλωτή. Η παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων σε συνδυασμό με την ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού και την ανάπτυξη των φυσικών πόρων θα μπορούσαν να διατηρήσουν τους κτηνοτρόφους στις εστίες τους

Τέλος στη συνεργασία ανάμεσα σε ομάδες παραγωγών για την καλύτερη προώθηση των προϊόντων και την αγορά ζωοτροφών και εφοδίων σε καλύτερες τιμές. Οι προοπτικές είναι μεγάλες ακόμα και σήμερα σε μια περίοδο που η αιγοπροβατοτροφία περνά μια μεγάλη κρίση.

Αιγοπροβατοτροφικά προϊόντα: φέτα, γιαούρτι, αρνί σφάγιο

(<https://shop.coles.com.au/wcsstore/Coles-CAS/images/5/5/3/5532299.jpg>,

[https://s.nbst.gr/files/1/2016/09/%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%BF%CF%85%](https://s.nbst.gr/files/1/2016/09/%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%81%CF%84%CE%B9.jpg)

[CF%81%CF%84%CE%B9.jpg](https://s.nbst.gr/files/1/2016/09/%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%81%CF%84%CE%B9.jpg) , <https://faros.files.wordpress.com/2008/04/arni-2.jpg?w=450&h=337>)

4. Βιβλιογραφία

Christian Mendel. Πρακτική Προβατοτροφία. Εκδ. Βασδέκης, Αθήνα, (2010)

Κτηνοτροφία ένας κλάδος με προοπτική για την εθνική οικονομία. (2016). *ΕΛΓΟ
Δήμητρα*.